

Judikatūras krājums

ĢENERĀLADVOKĀTES ELEANORAS ŠARPSTONES
[ELEANOR SHARPSTON] SECINĀJUMI
sniegti 2013. gada 7. februārī¹

Lieta C-6/12

P Oy

(Korkein hallinto-oikeus (Somija) lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu)

Valsts atbalsts — Nodokļu atlaides — Pastāvošs vai jauns atbalsts — Attiecīgā uzraudzības sistēma un procesuālie noteikumi

1. Tiesa jau vairākkārt ir vērtējusi to, vai valsts nodokļu pasākumi ietilpst Eiropas Savienības [turpmāk tekstā – “ES”] aizlieguma attiecībā uz valsts atbalstu jomā². Šajā lietā *Korkein hallinto-oikeus* (Augstākā administratīvā tiesa), Somija, lūdz vadlīnijas tam, vai valsts tiesību akti, kas nosaka, vai sabiedrības var nodot un kompensēt noteiktā taksācijas periodā radušos zaudējumus attiecībā uz turpmāko gadu peļņu, ir selektīvi valsts atbalsta noteikumu izpratnē³.

Eiropas Savienības tiesības

Sistēmas dalībvalstu piešķirtā atbalsta uzraudzībai

Līguma noteikumi

2. Saskaņā ar LESD 3. panta 1. punkta b) apakšpunktu Eiropas Savienības darbības ietver iekšējā tirgus darbībai nepieciešamo konkurences noteikumu izveidošanu. Saskaņā ar LESD 107. panta 1. punktu ar iekšējo tirgu nav saderīgs nekāds atbalsts, ko piešķir dalībvalstis vai ko citā veidā piešķir no valsts līdzekļiem un kas rada vai draud radīt konkurences izkropļojumus, dodot priekšroku konkrētiem uzņēmumiem vai atsevišķu preču ražošanai, ciktāl tāds atbalsts iespaido tirdzniecību starp dalībvalstīm⁴.

1 — Oriģinālvaloda – angļu.

2 — Skat., piemēram, 2001. gada 8. novembra spriedumu lietā C-143/99 *Adria-Wien Pipeline* un *Wietersdorfer & Peggauer Zementwerke* (*Recueil*, I-8365. lpp.), 1999. gada 17. jūnija spriedumu lietā C-295/97 *Piaggio* (*Recueil*, I-3735. lpp.) un 2011. gada 8. septembra spriedumu apvienotajās lietās no C-78/08 līdz C-80/08 *Paint Graphos* u.c. (Krājums, I-7611. lpp.).

3 — Skat. tālāk 3. punktu un 4. zemsvītras piezīmi.

4 — 107. panta 1. punktā ietvertie nosacījumi ir kumulatīvi un tāpēc tie visi ir jāizpilda, lai pasākumu varētu uzskatīt par valsts atbalstu (skat. 2006. gada 22. jūnija spriedumu apvienotajās lietās C-182/03 un C-217/03 *Belģija un Forum 187/Komisija* (Krājums, I-5479. lpp., 84. punkts un tajā minētā judikatūra). To, vai valsts noteikts pasākums ir labvēlīgs noteiktiem uzņēmumiem vai noteiktu preču ražošanai (t.i., vai tas ir selektīvs), nosaka, salīdzinot ar citiem, kuri, ņemot vērā izskatāmās sistēmas mērķi, atrodas salīdzināmā tiesiskā un faktiskā situācijā (skat. spriedumu lietā *Belģija un Forum 187/Komisija*, 119. punkts un tajā minētā judikatūra). Ja ir piemērojami 107. panta 2. un 3. punktā minētie pamatojumi, šādi pasākumi tiek uzskatīti par saderīgiem ar iekšējo tirgu un tāpēc nav aizliegti valsts atbalsts: skat. spriedumu lietā *Adria-Wien Pipeline* un *Wietersdorfer & Peggauer Zementwerke* (minēts 2. zemsvītras piezīmē, 30. punkts).

3. Lai nodrošinātu šī aizlieguma iedarbību, LESD 108. pantā ir paredzēts, ka Komisijai ir jāuzrauga atbalsts un dalībvalstīm ir jāsadarbojas ar Komisiju tās uzdevuma izpildē. Ja Komisija uzskata, ka pastāvošais atbalsts, ko piešķirusi kāda valsts vai kas piešķirts no šīs valsts līdzekļiem, varētu būt nesaderīgs ar iekšējo tirgu, tai jāuzsāk LESD 108. panta 2. punktā paredzētā procedūra. Ja dalībvalstis plāno piešķirt jaunu atbalstu vai grozīt pastāvošu atbalstu, tām ir pienākums par to ziņot Komisijai saskaņā ar 108. panta 3. punktu. Pēc šāda paziņojuma saņemšanas Komisija uzsāk LESD 108. panta 2. punktā paredzēto procedūru. Ar 108. panta 3. punkta pēdējo teikumu dalībvalstīm nepārprotami tiek aizliegts īstenot ierosinātos pasākumus, kamēr 108. panta 2. punktā paredzētā procedūra nav pabeigta un Komisija nav pieņēmusi lēmumu⁵.

Regula Nr. 659/1999

4. Regulā Nr. 659/1999⁶ tiek kodificēti un precizēti valsts atbalstam piemērojamie procesuālie noteikumi. Minētās regulas 1. panta a) apakšpunktā ir noteikts, ka “atbalsts” ir “visi pasākumi, kas atbilst kritērijiem, kuri noteikti [LESD 107. panta 1. punktā – agrāk EKL 92. panta 1. punkts]”. 1. panta b) punktā ir izklāstītas vairākas “pastāvošā atbalsta” kategorijas, ieskaitot:

“i) neskarot 144. pantu [..] Austrijas, Somijas un Zviedrijas Pievienošanās aktā⁷, jebkāds atbalsts, kas pastāvēja pirms Līguma stāšanās spēkā attiecīgajās dalībvalstīs, t.i., atbalsta shēmas un individuāls atbalsts, kurš ieviests, pirms un joprojām ir piemērojams pēc Līguma stāšanās spēkā;

[..]

v) atbalsts, ko uzskata par pastāvošu atbalstu, jo ir iespējams konstatēt, ka tā ieviešanas laikā tas nav bijis atbalsts, bet pēc tam kopējā tirgus attīstības dēļ – dalībvalstij neieviešot izmaiņas – tas kļuvis par atbalstu. Ja daži pasākumi kļūst par atbalstu tādēļ, ka Kopienas tiesību akti nosaka kādas darbības liberalizāciju, tad pēc datuma, kas noteikts liberalizācijai, šādus pasākumus neuzskata par pastāvošu atbalstu;

[..].”

5. “Jauns atbalsts” 1. panta c) punktā ir definēts kā “atbalsts, t.i., atbalsta shēmas vai individuāls atbalsts, kas nav pastāvošs atbalsts, tostarp pastāvoša atbalsta grozījumi”.

6. Procedūra, kas attiecas uz jaunu atbalstu, ir izklāstīta Regulas Nr. 659/1999 2. un 3. pantā. 2. pantā ir noteikts, ka dalībvalstīm par visiem plāniem piešķirt jaunu atbalstu ir jāziņo Komisijai. 3. pantā ir paredzēts, ka šādu atbalstu neievieš, kamēr Komisija nav pieņēmusi lēmumu (vai kamēr nav uzskatāms, ka šāds lēmums pieņemts), kas atļauj šādu atbalstu (turpmāk tekstā – “nogaidīšanas pienākums”). Pirms šāda lēmuma (saskaņā ar Regulas Nr. 659/1999 7. pantu) pieņemšanas tiek lūgta informācija (5. pants) un tiek veikta formāla izmeklēšanas procedūra (6. pants).

7. Procedūra, kas piemērojama esošajām shēmām, ir izklāstīta Regulas Nr. 659/1999 17.–19. pantā un būtiski atšķiras no tās, kas piemērojama jaunam atbalstam. Nav noteikta prasība par iepriekšēju paziņošanu un nav arī nogaidīšanas pienākuma. Tieši pretēji, šāda atbalsta uzraudzības iniciatīva pilnībā ir Komisijai, kurai ir pienākums sadarbibā ar dalībvalstīm regulāri pārskatīt pastāvošo atbalstu⁸. Ja Komisija uzskata, ka pastāvoša atbalsta shēma nav vai vairs nav saderīga ar iekšējo tirgu, tā informē

5 — Šajā ziņā skat. spriedumu lietā *Adria-Wien Pipeline* un *Wietersdorfer & Peggauer Zementwerke* (minēts 2. zemsvirtras piezīmē, 24. punkts). Skat. arī tālāk 6. punktu.

6 — Padomes 1999. gada 22. marta Regula (EK) Nr. 659/1999, ar ko nosaka sīki izstrādātus noteikumus EK līguma 93. panta piemērošanai (OV L 83, 1. lpp.), redakcija, kāda tā bija pirms 2003. gadā veiktajiem grozījumiem, lai ņemtu vērā pievienošanās 2004. gadā, it īpaši skat. preambulas 2. apsvērumu.

7 — Skat. tālāk 8. un 9. punktu.

8 — Regulas Nr. 659/1999 17. panta 1. punkts, lasot to kopā ar LESD 107. panta 1. punktu.

attiecīgo dalībvalsti un dod tai iespēju atbildēt⁹. Ja Komisija, ņemot vērā informāciju, ko iesniedz attiecīgā dalībvalsts, secina, ka pastāvošā atbalsta shēma nav saderīga ar iekšējo tirgu, tā pieņem ieteikumu, ar ko attiecīgai dalībvalstij ierosina atbilstīgus pasākumus. Šādi ierosinātie pasākumi var *inter alia* ietvert attiecīgās atbalsta shēmas atcelšanu¹⁰. Tikai tad, ja dalībvalsts neatbalsta ierosinātos pasākumus, Komisijai ir jāuzsāk LESD 108. panta 2. punktā paredzētā procedūra, *mutatis mutandis* piemērojot Regulas Nr. 659/1999 6. un 7. pantā paredzēto sīki izklāstīto procedūru¹¹.

1994. gada Pievienošanās akts

8. Somija pievienojās Eiropas Savienībai 1995. gada 1. janvārī¹². Tādējādi atbalsta shēmas, kas tika īstenotas pirms Somijas pievienošanās un kuras ir spēkā pēc tās, ir valsts atbalsts¹³.

9. Pievienošanās akta 144. pants ir daļa no VI sadaļas par lauksaimniecības produktiem. Tajā ir noteikts, ka attiecībā uz šādiem produktiem tikai tāds atbalsts, par kuru tiks paziņots Komisijai līdz 1995. gada 30. aprīlim, tiks uzskatīts par pastāvošu atbalstu Līguma nolūkos¹⁴. Tas neattiecas uz shēmām, kas nav lauksaimniecības atbalsta shēmas.

Valsts tiesiskais regulējums

10. Saskaņā ar Somijas *Tuloverolaki* (Likums par ienākuma nodokli, turpmāk tekstā – “TVL”) 117. pantu noteiktā taksācijas periodā radušies zaudējumi var tikt pārnesti uz vēlākiem taksācijas gadiem. TVL 119. panta 1. punktā ir precīzāk noteikts, ka zaudējumi, kas radušies no uzņēmējdarbības taksācijas gada laikā, var tikt pārnesti un kompensēti no ienākumiem, kas gūti no šīs darbības nākamo desmit gadu laikā, ja rodas peļņa.

11. Saskaņā ar TVL 122. panta 1. punktu zaudējumi, kas radušies uzņēmumam, nav atskaitāmi, ja tā gada laikā, kad tie rodas, vai vēlāk vairāk nekā pusei no sabiedrības kapitāla ir mainījies īpašnieks¹⁵.

12. TVL 122. panta 3. punktā ir ietverts izņēmums no šī noteikuma pirmajā apakšpunktā paredzētā. Pēc piemērošanas atbildīgā nodokļu iestāde īpašos apstākļos, kad tas ir nepieciešams, lai sabiedrība varētu turpināt savu darbību, var atļaut atlikt uz nākamajiem gadiem pārnesto zaudējumu kompensēšanu, kaut arī ir notikusi īpašnieka maiņa.

13. Lai izskaidrotu TVL 122. panta 3. punkta piemērošanu, Somijas iestādes izdeva vadlīniju vēstuli¹⁶ un apkārtrakstu¹⁷. Saskaņā ar vadlīniju vēstuli 122. panta mērķis ir novērst izvairīšanos no nodokļiem, kas notiek, veicot zaudējumus nesošu sabiedrību iegādi tikai tāpēc, lai kompensētu to zaudējumus no pircēja ar nodokļiem apliekamās peļņas.

9 — Regulas Nr. 659/1999 17. panta 2. punkts.

10 — Regulas Nr. 659/1999 18. pants.

11 — Regulas Nr. 659/1999 19. panta 2. punkts, lasot to kopā ar šīs regulas 4. panta 4. punktu.

12 — Akts par Norvēģijas Karalistes, Austrijas Republikas, Somijas Republikas un Zviedrijas Karalistes pievienošanās nosacījumiem un Eiropas Savienības dibināšanas līgumu pielāgojumiem (OV C 241, 21. lpp.). Norvēģija faktiski nepievienojās 1994. gadā notikušā referendumā rezultāta dēļ.

13 — Skat. Pievienošanās aktu, lasot to kopā ar Regulas Nr. 659/1999 1. panta b) punkta i) apakšpunktu.

14 — Skat. tālāk 30. punktu un 24. zemsvītras piezīmi

15 — Es saprotu, ka šīs tiesību normas ir bijušas spēkā kopš 1979. gada. Tās ir tikušas grozītas, bet noteikumu būtība paliek nemainīga.

16 — Nodokļu direkcijas 1996. gada 14. februāra vēstule Nr. 634/348/96 (turpmāk tekstā – “vadlīniju vēstule”).

17 — Nodokļu direkcijas 1999. gada 17. februāra apkārtraksts Nr. 2/1999 (turpmāk tekstā – “apkārtraksts”).

14. Vadlīniju vēstulē un apkārtrakstā ir izskaidrots, ka vairākas situācijas, kā, piemēram, sabiedrības nodošana ģimenē no vienas paaudzes citai vai sabiedrības pārdošana tās darbiniekiem, varētu būt “īpaši apstākļi”, lai piešķirtu atļauju kompensēt pārnestos zaudējumus, piemērojot izņēmumu TVL 122. panta 1. punktā paredzētajai normai¹⁸.

Fakti, process un uzdotie jautājumi

15. *P Oy* ir nodibināta 1998. gadā. Tā izstrādā un uztur autostāvvietu maksas iekasēšanas sistēmu, kas darbojas, izmantojot mobilo telefonu. Tās uzņēmējdarbība balstīta uz tās izstrādātiem un patentētiem ražojumiem. 2004. gada beigās tās tirdzniecības zaudējumi bija vairāk nekā EUR 4 miljoni. Acīmredzot, darbības uzsākšanas rezultātā radušies zaudējumi konkrētajā jomā netiek uzskatīti par neparastiem, jo tie ir radušies no sākotnējā ieguldījuma, kas veikts, lai izstrādātu *P Oy* uzņēmējdarbībai nepieciešamos ražojumus un tehnoloģiju. 2004. gada laikā notika *P Oy* īpašnieka maiņa. Pēc īpašnieka maiņas sabiedrība turpināja tirdzniecību. Tās uzņēmējdarbība attīstījās un apgrozījums laikā no 2005. gada līdz 2007. gadam pieauga no EUR 498 339 līdz EUR 866 810.

16. Ar 2008. gada 3. septembra pieteikumu Somijas nodokļu iestādēm *P Oy* lūdza atļauju pārnest un kompensēt agrākos taksācijas periodos radušos zaudējumus. Ar 2008. gada 24. oktobra lēmumu nodokļu iestādes lūgumu noraidīja.

17. *P Oy* apstrīdēja šo lēmumu *Helsingin hallinto-oikeus* (Helsinki Administratīvā tiesa), kas pieteikumu noraidīja. Tāpēc *P Oy* vērsās ar apelācijas sūdzību *Korkein hallinto-oikeus*, iesniedzējtiesā, kas jautā:

1. Vai LESD 107. panta 1. punktā ietvertais selektivitātes kritērijs attiecībā uz atļaujas piešķiršanas procedūru saskaņā ar Somijas Likuma par ienākuma nodokli 122. panta 3. punktu ir jāinterpretē tādējādi, ka tas nepieļauj zaudējumu atskaitīšanas atļaujas piešķiršanu īpašnieku maiņas gadījumā, ja netiek ievērota LESD 108. panta 3. punkta pēdējā teikumā paredzētā procedūra?
2. Vai, interpretējot selektivitātes kritēriju, it īpaši, lai noteiktu attiecīgo subjektu loku, ir jāpamatojas uz [TVL] 117. un 119. pantā ietverto pamatnoteikumu, saskaņā ar kuru sabiedrība drīkst atskaitīt konstatētos zaudējumus, vai arī ir jāpamatojas uz tiesību normām, kas attiecas uz īpašnieku maiņu?
3. Vai tad, ja tiek *a priori* uzskatīts, ka LESD 107. pantā ietvertais selektivitātes kritērijs ir izpildīts, tādu sistēmu, kas izriet no [TVL] 122. panta 3. punkta, var uzskatīt par pamatotu, tāpēc ka runa ir par nodokļu sistēmai piemītošu mehānismu, kas ir vajadzīgs, piemēram, lai novērstu izvairīšanos no nodokļu maksāšanas?
4. Kāda nozīme, izvērtējot, vai, iespējams, pastāv pamatojošs iemesls un vai runa ir par nodokļu sistēmai piemītošu mehānismu, ir jāpiešķir nodokļu iestāžu rīcības brīvības apjomam? Vai attiecībā uz nodokļu sistēmai piemītošo mehānismu tiek prasīts, lai likuma piemērotājam nebūtu rīcības brīvības un lai izņēmuma piemērošanas nosacījumi būtu likumā konkrēti noteikti?”

18. Rakstveida apsvērumus iesniedza *P Oy*, Somija, Vācija un Eiropas Komisija. 2012. gada 22. novembra tiesas sēdē visi lietas dalībnieki izteica mutvārdu apsvērumus.

18 — Šajos secinājumos es atsaucos uz TVL 122. panta trešo apakšpunktu, vadlīniju vēstuli un apkārtrakstu kā uz “izskatāmajiem pasākumiem”. Gan *P Oy*, gan Somijas valdība ir atsaukušās arī uz valsts tiesu nolēmumu lietā *KHO* 2012:21, kas tika pieņemts pēc tam, kad šo jautājumu iesniedza prejudiciāla nolēmuma saņemšanai. Minētajā lietā *Korkein hallinto-oikeus* nosprieda, ka uzņēmējdarbības turpināšana pēc īpašnieka maiņas bija “īpaši apstākļi” izskatāmo noteikumu izpratnē.

Novērtējums

Sākotnējie apsvērumi

19. Šis ir interesants gadījums. Tiesvedība attiecībā uz valsts atbalstu parasti rodas, jo tā saņēmējs nevēlas, lai notiktu tā aizliegšana, vai tāpēc, ka divas sabiedrības ir konkurējošas un tikai viena no tām ir saņēmusi apstrīdēto atbalstu. Šajā gadījumā, ja izskatāmie pasākumi tiks klasificēti kā aizliegts valsts atbalsts, tad tas nenāks par labu *P Oy*. Drīzāk šai sabiedrībai tiks liegtas tieši tās nodokļu atlaides, kuru piešķiršanu tā vēlas saņemt. Tā nevarēs saņemt atļauju pārnest un kompensēt 2004. gadā radušos zaudējumus ar vēlākos gados gūto peļņu.

20. Kā tad ir noticis tā, ka šis lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir nonācis izskatīšanā Tiesā?

21. Ciktāl es no lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu varu noskaidrot, valsts tiesa ir rīkojusies, pieņemot, ka i) izskatāmie pasākumi ir “atbalsts”, ii) tā kā ne visām sabiedrībām tiek atļauts pārnest zaudējumus un kompensēt tos no nākotnē gūstamās peļņas, piemērotā sistēma, iespējams, ir “selektīva” un tādējādi prettiesiska (jo tā “ir labvēlīga noteikumiem uzņēmumiem vai noteiktu preču ražošanai”); iii) izskatāmie pasākumi nav tikuši paziņoti Komisijai un iv) Somija nav ievērojusi “nogaidīšanas pienākumu”, ciktāl izskatāmie pasākumi ir spēkā, nesaņemot Komisijas iepriekšēju atļauju. Tad valsts tiesa uzdod virkni jautājumu, lai saņemtu izskaidrojumu, *ņemot vērā konkrēto situāciju*:

- vai TVL 122. panta 3. punktā paredzētā atļaujas piešķiršanas procedūra ir tiesiska, kaut arī nav ticis ievērots nogaidīšanas pienākums (pirmais jautājums);
- kā ir jānosaka attiecīgo subjektu loks, lai noteiktu, vai ar attiecīgajiem pasākumiem izstrādātā sistēma ir prettiesiski selektīva (otrais jautājums);
- vai tad, ja sistēma ir selektīva, tā tomēr ir pamatota kā tāds mehānisms, kas ietverts pašā nodokļu sistēmā, kas ir nepieciešams, lai novērstu izvairīšanos no nodokļu maksāšanas (trešais jautājums); bet, ja tā, tad
- vai nodokļu iestādēm piemītošā rīcības brīvība ietekmē trešajā jautājumā aplūkoto jautājumu par pamatojumu (ceturtais jautājums).

22. Kā būs redzams no tiesību noteikumiem, kurus esmu minējusi šo secinājumu sākumā, nosacījumi pastāvoša un jauna atbalsta pārraudzīšanai būtiski atšķiras¹⁹. Pirms veikt analīzi attiecībā uz to, vai TVL 122. panta 3. punkts, lasot to kopā ar vadlīniju vēstuli un apkārtrakstu, faktiski izveido sistēmu, kas prettiesiski un selektīvi ir labvēlīgāka attiecībā uz atsevišķiem uzņēmumiem (“selektivitātes jautājums”), pirmkārt, rodas jautājums par to, vai mēs izskatām (iespējamu) pastāvošu atbalstu vai (iespējamu) jaunu atbalstu.

23. Šis sākumā izskatāmais jautājums ir valsts tiesas un Tiesas izskatītās problēmas būtībā. Komisijai, dalībvalstīm un valsts tiesām piešķirtās pilnvaras un to atbildība ir atšķirīgas atkarībā no tā, vai aplūkots tiek (iespējams) pastāvošs atbalsts vai (iespējams) jauns atbalsts²⁰.

19 — Skat., piemēram, 1992. gada 30. jūnija spriedumu lietā C-312/90 Spānija/Komisija (*Recueil*, I-4117. lpp., 14. punkts), 1994. gada 9. augusta spriedumu lietā C-44/93 *Namur-Les Assurances du Crédit* (*Recueil*, I-3829. lpp., 10. punkts) un spriedumu lietā *Piaggio* (minēts 2. zemsvītras piezīmē, 48. un 49. punkts). Skat. arī iepriekš 3.–7. punktu.

20 — Ar Līgumu izveidotā valsts atbalsta uzraudzības sistēma un attiecīgā Komisijas un valsts tiesu loma šīs sistēmas piemērošanā ir detalizēti izskaidrotas spriedumā lietā *Adria-Wien Pipeline* un *Wietersdorfer & Peggauer Zementwerke* (minēts 2. zemsvītras piezīmē, 21.–32. punkts). Attiecībā uz jauno atbalstu skat. arī 1991. gada 21. novembra spriedumu lietā C-354/90 *Fédération nationale du commerce extérieur des produits alimentaires* un *Syndicat national des négociants et transformateurs de saumon* (Krājums, I-5505. lpp., 8.–14. punkts).

24. Ciktāl jautājums ir par pastāvošu atbalstu, pastāvīgā judikatūra ir tāda, ka Komisijas loma atbilstoši LESD 108. panta 1. punktam ir secināt (ar iespēju to pārskatīt Tiesā), vai pastāvošais atbalsts ir saderīgs vai nesaderīgs ar iekšējo tirgu, piemērojot atbilstošo procedūru, kuru uzsākt ir Komisijas pienākums²¹. Ja vien un līdz brīdim, kad Komisija ir šādi rīkojusies, nav tāda pieņēmuma, ka saskaņā ar ES valsts atbalsta noteikumiem valsts pasākumi ir prettiesiski vai ka valsts tiesai ir jāiejaucas, lai pārtrauktu to piemērošanu.

25. Jaunam atbalstam ir jāpiemēro cita procedūra. 108. panta 3. punktā ir noteikts, ka Komisija laikus ir jāinformē par visiem nodomiem piešķirt atbalstu vai mainīt to, lai tā varētu iesniegt savas piezīmes. Komisija veic šī plānotā jaunā atbalsta sākotnējo pārbaudi. Ja Komisija, pamatojoties uz minēto, uzskata, ka ierosinātais nav saderīgs ar iekšējo tirgu, ņemot vērā 107. panta 1. punktu, tai ir jāuzsāk LESD 108. panta 2. punktā izklāstītā uz sacīkstes principu balstītā pārskatīšanas procedūra. Valsts tiesas iesaistīšanās izriet no LESD 108. panta 3. punkta pēdējā teikuma tiešās iedarbības, kurā paredzēts aizliegums attiecīgajai dalībvalstij, ja tai ir plāni piešķirt vai grozīt atbalstu, sākt īstenot ierosinātos pasākumus, pirms pārskatīšanas procedūra nav beigusies ar Komisijas galīgo lēmumu. Nogaidīšanas pienākums attiecas uz jaunu atbalstu, nevis uz pastāvošu atbalstu.

26. Gan Līgums, gan Regulā Nr. 659/1999 iekļautie sīki izstrādātie noteikumi paredz rūpīgu, precīzu un plašu pārbaudi, kas jāveic Komisijai, attiecībā uz jebkuru esošu vai ierosinātu shēmu, ko varētu uzskatīt par valsts atbalstu. LESD 107. panta 1. punktā paredzētais valsts atbalsta pamataizliegums nav ne absolūts, ne beznosacījumu, kā tas uzreiz izriet no LESD 107. panta 2. un 3. punkta. Tādējādi LESD 108. panta 3. punkts piešķir Komisijai plašu rīcības brīvību noteikt, ka atsevišķs atbalsts ir saderīgs ar iekšējo tirgu kā izņēmums no LESD 107. panta 1. punktā noteiktā vispārējā aizlieguma. Tāpat attiecīgajai dalībvalstij tiek piešķirta plaša iespēja izskaidrot un pamatot savus pasākumus. Tikai gadījumā, ja pastāv jauns atbalsts, par kuru nav paziņots, bet kas vienkārši ir piešķirts (t.i., ja dalībvalsts nav ievērojusi nogaidīšanas pienākumu attiecībā uz jaunu atbalstu), valsts tiesai ir jāiejaucas un jāpārtrauc esošo valsts tiesību noteikumu piemērošana.

Vai izskatāmie pasākumi ir pastāvošs atbalsts vai jauns atbalsts?

27. Valsts tiesa pati nav skaidri norādījusi, vai tā uzskata, ka izskatāmie pasākumi ir (iespējams) pastāvošs atbalsts vai (iespējams) jauns atbalsts. Tā izskaidro, ka šie pasākumi bija spēkā, pirms Somija pievienojās Eiropas Savienībai, bet, ka attiecīgajā laikā par tiem nebija paziņots kā par pastāvošu atbalstu. Valsts tiesa norāda, ka tai nav informācijas par to, vai Somijas atbildīgās iestādes vēlāk ir veikušas šādu paziņošanu.

28. Somija gan savos rakstveida apsvērumos, gan vēlāk tiesas sēdē izskaidroja, ka tā pēc pievienošanās nav paziņojusi par attiecīgajiem pasākumiem kā atbalstu, jo tā nebija uzskatījusi (un joprojām neuzskata), ka tie ir valsts atbalsts²².

29. Tas, vai atbalsts klasificējams kā jauns atbalsts vai kā pastāvošs atbalsta grozījumi, jānosaka saskaņā ar noteikumiem, kas to paredz²³. No tiesas sēdē sniegtajām atbildēm uz Tiesas uzdotajiem jautājumiem atbilstoši Reglamenta 54.a pantam ir skaidrs, ka nav strīda par to, ka TVL 122. panta 3. punkts bija spēkā, pirms Somija pievienojās (toreiz) Eiropas Kopienai un tai kļuva saistošs EK līgums. Tādējādi lietas dalībnieki, kas iesniedza Tiesai savus apsvērumus, bija vienisprātis, ka izskatāmie pasākumi ir (iespējams) pastāvošs atbalsts.

21 — Spriedums lietā *Namur-Les Assurances du Crédit* (minēts 19. zemsvītras piezīmē, 15. punkts).

22 — Skat. iepriekš 8. un 9. punktu un 13. zemsvītras piezīmi.

23 — Spriedums lietā *Namur-Les Assurances du Crédit* (minēts 19. zemsvītras piezīmē, 13. un 28. punkts) un 1994. gada 15. marta spriedums lietā C-387/92 *Banco Exterior de España* (*Recueil*, I-877. lpp., 19. punkts).

30. Es varu tikai piekrist šādai analīzei. Tā kā TVL 122. panta 3. punkts bija spēkā pirms Somijas pievienošanās, to var (*ja* tas vispār ir atbalsts) klasificēt tikai kā pastāvošu atbalstu. Tā ir skaidra Regulas Nr. 659/1999 1. panta b) punkta i) apakšpunkta nozīme²⁴.

31. Pat tad, ja valsts pasākumi nav valsts atbalsts to ieviešanas laikā, bet vēlāk kļūst par valsts atbalstu (kopējā tirgus attīstības rezultātā), Regulas Nr. 659/1999 1. panta b) punkta v) apakšpunktā ir paredzēts, ka šādus pasākumus uzskata par pastāvošu atbalstu²⁵. Tādējādi, ja izskatāmie pasākumi netika paziņoti, jo Somijas pievienošanās laikā tos neuzskatīja par valsts atbalstu, jebkādas izmaiņas (piemēram, Tiesas judikatūras attīstība šajā jomā), kas varētu nozīmēt, ka minētie pasākumi tagad ir vai, iespējams, varētu būt valsts atbalsts, nemainītu to tiesisko klasifikāciju kā (iespējams) *pastāvošu* atbalstu.

32. Es secinu, ka izskatāmie pasākumi ir jāklasificē kā (iespējams) pastāvošs atbalsts. Tāpēc tiem ir piemērojama uzraudzības sistēma un procedūras, kas attiecas uz *pastāvošo atbalstu*.

Klasificēšanas par pastāvošu atbalstu sekas

33. Pirmais valsts tiesas uzdotais jautājums būtībā ir par to, vai izskatāmos pasākumus aizliedz LESD 107. panta 1. punktā paredzētais selektivitātes aizliegums, ņemot vērā, ka LESD 108. panta 3. punktā noteiktais nogaidīšanas pienākums netika ievērots.

34. Kā es esmu jau paskaidrojusi²⁶, nogaidīšanas pienākums attiecas uz jaunu atbalstu, nevis uz pastāvošu atbalstu. Ja un ciktāl izskatāmie pasākumi *ir* valsts atbalsts – attiecībā uz ko es neizsaku savu viedokli –, tie ir pastāvošs atbalsts.

35. Tādējādi atbildei uz pirmo jautājumu būtu jābūt, ka, ciktāl izskatāmie pasākumi ir valsts atbalsts, tie ir jāklasificē kā, iespējams, pastāvošs atbalsts LESD 108. panta 1. punkta nolūkos. Valsts tiesa tos pašreizējā redakcijā var interpretēt un piemērot līdz brīdim, kamēr Komisija nav pieņēmusi lēmumu saskaņā ar Regulas Nr. 659/1999 13. pantu.

36. Kādai vajadzētu būt Tiesas pieejai, atbildot uz otro, trešo un ceturto jautājumu (kuri visi ir par selektivitātes aizlieguma atbilstošu interpretāciju)?

37. Savos rakstveida apsvērumos visi lietas dalībnieki ir veltījuši lielāko argumentu daļu selektivitātes jautājumam.

38. Komisija uzskata, ka izskatāmie pasākumi ir selektīvi. Somijas un Vācijas valdības tam nepiekrīt un apgalvo, ka nav valsts atbalsta. *P Oy* apgalvo, ka izskatāmie pasākumi būtu jāinterpretē valsts tiesai veidā, kas nodrošinātu, ka tie netiek piemēroti selektīvi. Tā norāda, ka, ja tiks īstenota šāda pieeja, tad neradīsies jautājums par prettiesisku atbalstu (un tad tai tiks piešķirta iespēja pārnest un kompensēt savus zaudējumus).

24 — 1. panta b) punkta i) apakšpunktā ir ietverta mījnorāde uz 144. un 172. pantu Austrijas, Somijas un Zviedrijas Pievienošanās aktā. Īsāk sakot, bija paredzēts pienākums paziņot par atbalstu attiecībā uz lauksaimniecības produktiem saskaņā ar 144. pantu. Tā kā *P Oy* šādus produktus neražo, šiem noteikumiem nav nozīmes šīs lietas atrisināšanā.

25 — 2009. gada 2. decembra spriedums lietā C-89/08 Komisija/Irija u.c. (Krājums, I-11245. lpp., 70. un 71. punkts).

26 — Skat. iepriekš 6. un 25. punktu.

39. Ja mēs (*quod non*) šeit aplūkotu *nepaziņotu jaunu atbalstu*, tad patiesi valsts tiesai būtu jāpiemēro LESD 108. panta 3. punktā paredzētais tiešās iedarbības nogaidīšanas pienākums²⁷. Tikai Komisija var izlemēt, vai atbalsts ir nesaderīgs ar iekšējo tirgu, bet valsts tiesas tomēr var piemērot LESD 107. panta 1. punktā ietvertu atbalsta jēdzienu, lai noteiktu, vai uz apstrīdētajiem valsts pasākumiem bija jāattiecināta nogaidīšanas pienākums. Saistībā ar minēto valsts tiesām varbūt jāizlemj, vai konkrētais pasākums ir selektīvs²⁸, un tās var likumīgi uzdot Tiesai prejudiciālus jautājumus par valsts atbalsta jēdziena atbilstošu interpretāciju²⁹.

40. Tomēr pastāvošam atbalstam nevar piemērot procesuālos noteikumus un nepaziņota jauna atbalsta uzraudzībai paredzēto sistēmu. Precīzāk, valsts tiesām nav tādas pašas lomas, jo pastāvošais atbalsts ir Komisijas ekskluzīvā kompetencē saskaņā ar LESD 108. panta 1. punktu. Tāpēc, ciktāl šeit izskatāmie pasākumi ir (iespējams) *pastāvošs atbalsts*, LESD 108. panta 3. punktā nav iekļauts pamatojums valsts tiesai izdarīt secinājumus attiecībā uz selektivitātes jautājumu vai lūgt Tiesai padomu par to, kā interpretēt Līguma noteikumus par selektīvu atbalstu.

41. Somija, Vācija un Komisija piekrīt, ka Tiesai nav vajadzības atbildēt uz valsts tiesas uzdoto otro, trešo un ceturto jautājumu.

42. Tālāk izklāstīto apsvērumu dēļ es arī piekrītu šādai nostājai.

43. Pirmkārt, Tiesai uzticētā funkcija saistībā ar prejudiciālu jautājumu uzdošanas procedūru (tāpat kā, protams, ES tiesību vienotas interpretācijas un piemērošanas nodrošināšana)³⁰ ir veicināt atvieglotu tiesvedības veikšanu dalībvalstīs, nevis sniegt viedokli par vispārīgiem vai hipotētiskiem jautājumiem³¹.

44. No izskatāmo pasākumu kā, iespējams, pastāvoša atbalsta klasifikācijas izriet, ka šādu atbalstu var īstenot tik ilgi, kamēr Komisija nav secinājusi, ka tas nav saderīgs ar iekšējo tirgu³². Tāpēc valsts tiesa drīkst interpretēt un piemērot valsts tiesību aktus un izlemēt, vai *P Oy* būtu vai nebūtu jāpiešķir atļauja saņemt nodokļu atlaides. Jebkāds šīs Tiesas izteikts viedoklis attiecībā uz jautājumu par selektivitāti nebūtu saistošs tiesvedības valsts tiesā ietvaros un būtu hipotētisks.

45. Otrkārt, šis jautājums atšķiras no tādām lietām kā lieta *Paint Graphos* u.c.³³, kas bija par, iespējams, jaunu atbalstu. Tajā bija ietvertas Tiesas tiešās norādes attiecībā uz pamattiesvedībā izskatāmo strīdu: apstrīdētos pasākumus nevarēja piemērot, ja tos uzskatīja par atbalstu, un tādējādi uz tiem attiecās tieši piemērojami nogaidīšanas noteikumi³⁴. Tomēr attiecībā uz šajā lietā izskatīto atbalstu situācija ir diezgan atšķirīga.

27 — Spriedums lietā *Adria-Wien Pipeline* un *Wietersdorfer & Peggauer Zementwerke* (minēts 2. zemsvītras piezīmē, 26. un 27. punkts).

28 — 2007. gada 18. jūlija spriedums lietā *C-119/05 Lucchini* (Krājums, I-6199. lpp., 50.–52. punkts).

29 — 2010. gada 10. jūnija spriedums lietā *C-140/09 Fallimento Traghetti del Mediterraneo* (Krājums, I-5243. lpp., 24. punkts un tajā minētā judikatūra).

30 — Skat. 2006. gada 10. janvāra spriedumu lietā *C-344/04 IATA* un *ELFAA* (Krājums, I-403. lpp., 27. punkts) par Tiesas jurisdikciju saskaņā ar LESD 267. pantu attiecībā uz ES tiesību vienotu interpretāciju un 2008. gada 12. jūnija spriedumu lietā *C-458/06 Gourmet Classic* (Krājums, I-4207. lpp., 20. punkts un tajā minētā judikatūra).

31 — 2003. gada 12. jūnija spriedums lietā *C-112/00 Schmidberger* (*Recueil*, I-5659. lpp., 32. punkts un tajā minētā judikatūra).

32 — Spriedums lietā *Banco Exterior de España* (minēts 32. zemsvītras piezīmē, 20. punkts).

33 — Skat. starp daudziem piemēriem spriedumu lietā *Piaggio* un *Paint Graphos* (abi minēti 2. zemsvītras piezīmē).

34 — Skat., piemēram, spriedumu lietā *Piaggio* (minēts 2. zemsvītras piezīmē, 48. un 49. punkts).

46. Treškārt, valsts tiesa ir atsaukusies uz Komisijas lēmumu³⁵ par noteiktiem Vācijas noteikumiem nodokļu jomā, kas tiek uzskatīti par nesaderīgiem ar valsts atbalsta noteikumiem³⁶. Atšķirībā no izskatāmās lietas minētā lieta attiecas uz nepaziņotu jaunu atbalstu (apstrīdētie tiesību akti tika pieņemti 2009. gada jūlijā ar atpakaļejošu iedarbību no 2008. gada 1. janvāra).

47. Ceturtkārt, ņemot vērā, ka nogaidīšanas laiks saskaņā ar LESD 108. panta 3. punkta noteikumiem uz šo lietu neattiecas, jautājums par to, vai *P Oy* var pārnest un kompensēt apskatītos zaudējumus, ietver drīzāk valsts nekā ES tiesību normu interpretāciju un piemērošanu. Gan *P Oy*, gan Somijas valdība atsauca uz valsts tiesas spriedumu, kurā tika apskatīts *TVL* 122. panta 3. punktā ietvertais jēdziens “īpaši apstākļi”³⁷. Tās paskaidro, ka tad, ja minēto lēmumu piemērotu konkrētajai lietai, *P Oy* varētu piešķirt nodokļu atlaidi. Šis pilnībā ir valsts tiesību jautājums un tas ir jāizlemj valsts tiesai.

48. Visbeidzot, es secinu, ka Tiesas rīcībā ir salīdzinoši maz detalizētas informācijas par izskatāmajiem pasākumiem, rīcības brīvību, kas ir nodokļu iestādēm, piešķirot vai atsakot atļauju atbilstoši *TVL* 122. panta 3. punktam, vai pat par [tā] pamatā esošiem politikas apsvērumiem. Tas ir asā kontrastā ar precīzo pārbaudi, ko veiktu Komisija, ja tā rīkotos saskaņā ar LESD 108. panta 2. punktu un Regulas Nr. 659/1999 17.–19. panta noteikumiem, nepieciešamības gadījumā *mutatis mutandis* piemērojot tās 6., 7. un 9. pantu. Šāda procedūra, ja tā tiek ierosināta, ir tāda, kuras laikā pilnībā tiek ievērotas dalībvalsts tiesības izskaidrot un pamatot savu izstrādāto kārtību. Šādos apstākļos, man šķiet, ka nebūtu pareizi Tiesai veikt selektivitātes jautājuma analīzi.

49. Ņemot vērā minētos iemeslus, es uzskatu, ka Tiesai nevajadzētu atbildēt uz otro, trešo un ceturto valsts tiesas uzdoto jautājumu.

Secinājumi

50. Tāpēc es uzskatu, ka Tiesai būtu *Korkein hallinto-oikeus* jāsniedz šāda atbilde:

Ciktāl izskatāmie pasākumi ir valsts atbalsts, tie būtu jāklasificē kā iespējams pastāvošs atbalsts LESD 108. panta 1. punkta izpratnē. Kā tādus valsts tiesa tos var interpretēt un piemērot, kamēr Komisija nav pieņēmusi lēmumu un uzsākusi LESD 108. panta 2. punktā paredzēto uz sacikstes principa balstīto pārskatīšanas procedūru.

35 — Komisijas 2011. gada 26. janvāra Lēmums par valsts atbalstu C 7/10 (ex CP 250/09 un NN 5/10), ko īstenoja Vācija - Shēma nodokļu zaudējumu pārņemšanai grūtībās nonākušu uzņēmumu pārstrukturēšanas gadījumā (*Sanierungsklausel*) (OV L 235, 26. lpp.). Šis lēmums šobrīd ir apstrīdēts Vispārējā tiesā vairākās lietās: skat. lietu T-205/11.

36 — Tāpat kā šajā lietā izskatāmajos valsts tiesību aktos Vācijas tiesību aktos ir iekļauts noteikums par tādu zaudējumu pārņemšanu, kurus var kompensēt izmantojot ar nodokli apliekamo peļņu. Tas ļauj vājinātām sabiedrībām izmantot šo sistēmu, kaut arī notiek attiecīgā uzņēmuma īpašnieka maiņa.

37 — Skat. iepriekš 14. punktu un 18. zemsvītras piezīmi.